

Brandordning för staden Karlstad

Fastställd av Kungl. Maj:ts den 30 december 1867

Kap 1

Stadens indelning i vissa branddistrikt

§ 1

Staden indelas i tre distrikt;

Första branddistriktet innefatta staden väster om Järnväggsgatan med stadsdelen Klara jämte Kvarnberget och de väster om staden belägna landerierna.

Andra branddistriktet innefattar staden mellan Järnvägs- och Östra Torggatorna samt Orrholmen och Viken.

Tredje branddistriktet innefatta staden från Östra Torggatan öster ut med stadsdelen Haga jämte Herrhagen, Kanikenäset, Kaniksnäsholmen samt landerierna öster om staden.

Stationerna för stadens sprutor bestäms av magistraten, dock så att minst en spruta finns inom varje distrikt

Kap 2

Stadens brandcorps

§ 2

Stadens brandcorps utgöres av varje i staden mantalsskriven, välfrejdad och arbetsför mansperson mellan 18 och 55 år, indelad på sätt § 12 här nedan närmare bestämmer; men ehuru således den del av stadens innevånare som till brandcorpset hör, är skyldig att med släcknings- och bärgningsbestyren vid eldsvådor taga den egentliga befattningen, må likväl övriga innevånare, såväl män som kvinnor, därvid biträda, under iakttagande av de föreskrifter som av brandchefen meddelas.

Mom 1. Husägare eller andra bland samhällets bemedlade innevånare, vilka i följd av ålder eller annan orsak, ej blivit till tjänstgöring vid corpsen indelade, erlægga till corpsens kassa en i förhållande till deras villkor lämplig årlig avgift från 50 öre till 5 riksdaler, som, efter av brandchefen, i samråd med förste sprutchefernas avgift förslag, av stadens drätselkammare bestämmes samt utdebiteras, uppbäres och redovisas på samma gång som övriga stadsutskulder; dock må bolag med vidsträckt rörelse och bestående v flera, även utom staden boende personer kunna högra taxeras. Från dylik avgift vare dem befriad, vilkens vid corpsens biträdande husfolk utgör ett antal av minst 2 personer.

Mom 2. De av stadens innevånare, vilka har hästar eller andra dragare och tjänliga fordon skola därmed vid eldsvåda tillstädeskomma; och de, som endast har tjänliga fordon, skola desamma tillhandahålla för att i den ordning, som av vederbörande befälhavare särskilt föreskriver, användas till vattenkörning samt forslande av det gods, som undan elden bärgas.

§ 4

Brandcorpsens chef, som kallas brandchef, leder vid eldsvådor corpsens arbeten. Honom åligger i övrigt att över stadens eldsläckningsredskap i dess helhet hålla sådan tillsyn, att den alltid befinnes i fullständigt och ändamålsenligt skick; och äger chefen till, då han finner nödigt, sammankalla corpsen till övning eller överläggning. Han biträdes av en vice brandchef, tre adjutanter och av en standarförare, vilka fyra sistnämnde av chefen utses; börande standaret vid eldsvådor eller övningar alltid vara brandchefen följaktigt, till utmärkande av det ställe där han sig uppehåller.

§ 5

Stadens brandcorps består av fyra särskilda avdelningar, nämligen;

- 1 Släckningsavdelningen
- 2 Vaktavdelningen
- 3 Bärgningsavdelningen och
- 4 Rivningsavdelningen

§ 6

Släckningsavdelningen, eller den del av corpsen, som med stadens sprutor och deras användande egentligen har befattning, utgöres av alla branddistriktens samtliga sprutlag, vilka åter, var för sig, bestå av nedannämnda befäl och manskap;

Förste sprutchef
Andre sprutchef
Förste strålförare
Andre strålförare och flera dylika om så erfordras
Ordningsmän, förste, andre osv
Sprutlagare samt
Arbetsmanskap för pumpning, slanghållning och vattenkörning

Förste sprutchefen utövar högsta befälet vid sprutan, över vårdandet varav honom åligger uppsikt, samt upprättar och förvarar namnrulla över sprutlaget personal och lista över all till sprutan hörande inventarier. Vid eldsvåda inställer han sig genast vid spruthuset, ordnar och anrycker ofördröjligen med eldsläckningsredskapen till brandstället, där han anmäler sig hos brandchefen vilken befallningar han vidare verkställer. Han biträdes av andre sprutchefen och äger själv att bland manskapet utse adjutant och en standarförare.

Strålförare åligger egentligen strålrörets rätta hanterande.

Ordningsmännen tillkommer närmaste uppsikten över manskapet, ävensom tillsynen däröver, att redskapen under begagnandet icke ovarsamt behandlas. Vid övning och, när så ske kan, vid eldsvåda, skall manskapet uppropas av ordningsman, som antecknar de frånvarande. I övrigt åligger ordningsman att, efter sprutchefens föreskrift, ordna pumpningen och vattenhämtningen, att efter arbetets slut tillse att sprutan och dess tillbehör varda i spruthuset förvarade; samt att anteckna hos sprutchefen, för iståndsättande genom brandmästaren, anmäla vad som därav möjligen förkommit eller förslitits.

Sprutlagares skyldighet är att under eldsvåda eller övning vid förefallande behov avhjälpa alla de brister som kunna yppas å sprutan eller uppfordringsverken.

Eldsläckningsmanskapet bör genast, då brandsignal gives, vid distriktets spruthus sig infinns, eller vid övningar å utsatt tid och ort tillstädsekomma, samt sina åligganden efter vederbörande befälhavares tillsägelse ordentligt och nitiska besörja.

§ 7

Vaktavdelningens åliggande är att avstänga platsen kring brandstället, till förekommande av oordning genom obehöriga personers inblandning i eldsläcknings- och bärgningsbestyren; i följd varav denna avdelning bör vid brandsignal skyndsamt sig vid brandstället infinna och, efter brandchefens anvisning, bevaka ej blott alla tillgångar till det hus, där elden yppats, utan även alla tillstötande gator, och från den bevakade platsen avhålla alla andra än dem, som med eldsläckning eller bärgning eller ordningen handhavande äga befattning, eller dem som äro i huset boende. Denna avdelning, vilken biträdes av stadens polisbetjäning, på sätt § 48 närmare föreskriver, består av

Förste vaktchef
Andre vaktchef
Ordningsmän, förste, andre osv samt
Vaktmanskap

Vaktchefen leder avdelningens verksamhet vid eldsvådor och övningar, biträdd av andre vaktchefen och en standarförare, vilken senare han bland manskapet utser.

Ordningsmännen utövar under vaktchefens ledning den närmaste tillsynen över manskapets tjänstgöring, samt anmäla till honom dem, vilka vid upprop efter den av vaktchefen upprättade rulla, vid eldsvåda eller övningar utebliva-

Vaktmanskapet åligger att vid brandsignal genast å brandstället eller vid övning å utsatt tid och ort sig till tjänstgöring infinna.

§ 8

Bärgningsavdelningens ändamål är att vid eldsvåda rädda människoliv och lösegendom, samt att det bärgade vårda. Avdelningen utgöres av;

Förste bärgningschef
Andre bärgningschef
Ordningsmän, förste, andra osv samt
Bärgningsmanskap

Förste bärgningschefen är avdelningens befälhavare samt biträdes av andre chefen och en bland manskapet utsedd standarförare.

Bärgningschefen åligger;

att vid eldsvåda första och främst göra sig underrättad om någon människa är i fara att innebrännas, och, i sådan händelse, till dess räddning använda alla möjliga bemödanden.

att därefter utse vissa säkra ställen, dit bärgat gods må kunna föras och där vakt av manskapet för godsets vårdande, utställes, samt föranstalta, att den lösegendom som för eldfara blottställd, varder varsamt bärgat och till de utsedda vaktställens undanskaffad.

att draga försorg därom, att det bärgade gisset varder behörigen vårdat, intill dess ägare, efter överstånden fara, själva bliva i tillfälle att detsamma omhändertaga; dock att, därest godset

icke avhämtats inom högst 6 timmar efter det elden blivit släckt, manskapet må av befälhavaren, efter anmälan hos polischefen upplösas;

samt **att** över avdelningens manskap och materiel upprätta rulla och förteckning, ävensom tillse, att redskapen alltid befinnes i gott stånd.

Ordningsmännen skola gå bärgningschefen i ovan nämna hänseende tillhanda, och åligger bärgningsmanskapet att fullgöra hans befallningar; för vilket ändamål så väl ordningsmän som manskap skola, vid första brandsignal, med bärgningsredskap försedda, genast vid brandstället sig infinna.

§ 9

Rivningsavdelningen har till åliggande att verkställa sådan rivning av hus och stängsel, som är nödig för att hindra eldens utbredande, samt att röja ur vägen det, som ligger till hinder för sprutornas uppställande på tjänliga platser; dock må rivning icke företagas, med mindre brandchefen, efter inhämtande av rivningschefernas råd, befallning därom meddelar; och äga den, som icke av brandförsäkringsinrättning undfår ersättning för rivet hus eller stängsel, njuta skäligen gottgörelse av staden, efter Gode Mäns värdering.

Avdelningen består av;

Förste rivningschef
Andre rivningschef
Ordningsmän, förste, andre osv samt
Rivningsmanskap

Förste rivningschefen har den ordnande och ledande tillsynen av rivnings- och röjningsarbetena, därvid biträdd av andre rivningschefen. Den närmaste tillsynen utöva ordningsmännen och arbetet utförs av rivningsmanskapet.

§ 10

I brandchefens frånvaro lyder stadens brandcorps under vice brandchefen; och, ifall ingendera av dem är tillstädes, under någon av sprutcheferna i den ordning § 12 innehåller.

Inom släckningsavdelningen övertages, i sprutchefernas frånvaro, befälet av förste strålföraren, därefter av den andra osv, samt, om alla strålförare saknas, av förste ordningsmannen, eller om även han är borta av den andre osv.

Inom övriga avdelningarna gäller i avseende å befälet i chefens frånvaro samma föreskrift, så att, näst efter dem, förste ordningsmannen och sedan den andra osv utövar den makt och iklädes samma ansvar, som cheferna tillkommer; skolande var och en av brandcorpsens medlemmar under tjänstgöring vid eldsvåda eller övningsmöte ovillkorligen lyda förmans bud och tillsägelser, samt jämväl emottaga och utföra det befäl, som förman av förekommande omständigheter kan finnas för gott att åt honom uppdraga.

§ 11

Brandchef och vice brandchef jämte första och andre cheferna vid samtliga avdelningarna utses varje år i december månad av stadsnes fullmäktige genom val med slutna sedlar.

§ 12

Efter sålunda förrättat val sammanträda de utsedda brandcheferna och avdelningscheferna, på brandchefens kallelse, för att dels bestämma, i vilken ordning sprutcheferna, i händelse av förfall för brandcheferna, skola övertaga befälet över brandcorpsen, dels tillsätta corpsens övriga befäl, därvid i fall av olika röstetal, den mening gäller, som brandchefen biträder, dels ock för att, med anledning av mantalslängdens, på de särskilda avdelningarna fördela corpsens övriga tjänstgöringsskyldiga medlemmar, i mån av varje avdelnings behov och de tjänstgöringsskyldigas lämplighet till de särskilda befattningarna; börande det på sådant sätt utsedda befäl och manskap härom underrättas såväl genom kungörelse, vilken med stadens tidningar inom staden utdelas och dessutom tillhandahålles var och av stadens medlemmar, som sådan vill avhämta, som ock med tjänsteteckens avlämnande i vederbörande hemvist; om vilket allt brandchefen drager försorg.

Envar är skyldig att vid eldsvåda eller övning utanpå sin klädsel bära det honom tilldelade tjänstetecknet, vilket vi avgång från befattningen skall till brandchefen återlämnas.

§ 13

Sedan brandchefen första gången blivit utsedd, skall all den redskap, som det tillhör stadens brandcorps att handhava och vårda, av magistraten till brandchefen, enligt särskilt inventarium, emot kvitto överlämnas, och förteckning över densamma redskap hos magistraten förvaras; skolande redskapen minst två gånger varje år på dag, som magistraten bestämmer, besiktigas och provas av borgmästaren och två rådmän med biträde av annan sakkunnig person, i brandchefens och avdelningschefernas närvaro, därvid möjliga brister böra anmärkas, för att genom brandchefens åtgärd genast avhjälpas, vartill stadsfullmäktiga anvisa medel; dock med rättighet att, om skada genom vanvård tillkommit, sök ersättning av den, som därtill varit vållande.

§ 14

Angående brandcorpsens material, beskaffenhet av dess avdelningars olika standar och tjänstetecken för brandchefen samt avdelningarnas övriga befäl och manskap stadgas i en särskilda instruktioner, som bär till corpsens medlemmar utdelas.

§ 15

Minst fyra gånger varje år skall brandcorpsens övas på sätt i instruktionen närmare bestämmes.

Kallelse till övningsmöte sker genom kungörelse i stadens tidningar och medelst anslag på offentligt ställe.

§ 16

Lämplig belöning bör tilldelas dem, vilka under eldsvåda genom raskhet, självupoffring och ihärdighet sig utmärkt; och må, efter omständigheterna, understöd lämna dem, vilka under använd flit vid brandtillfället utan eget förvållande erhållit svår kroppsskada. Dessa belöningar och understöd utgå ur corpsens kassa, efter bestämmande av brandchefen i samråd med avdelningscheferna.

§ 17

Såväl brandcorpsens befäl, som manskapet vid samtliga avdelningar, njuta under tjänstgöring vid eldsvåda, då de är med tjänstetecken försedda, samma skydd mot våld och oförrätt, som de vilka rättens eller Kongl. Maj:ts befallningshavandes bud i ämbetsärende gå.

§ 18

Befälhavare, som till förvaring innehar spruthusnycklar, redskapsförteckningar, standar eller annan corpsens tillhörighet, åligger att vid bortresa från staden under längre tid till närmaste man i befälet avlämna den corpsens tillhörighet som han har sig anförtrodd, och vid bortresa under kortare tid underrätta denna ävensom sitt husfolk, varest samma tillhörighet finns förvarad.

Kap 3 Försiktighetsmått till eldsvådors avvärjande

§ 19

Envar åligger att varsamt hantera eld, så att fara därav icke må uppstå, i följd varav förbjudes; **att** lämna lågande eld eller brinnande ljus utan nödig tillsyn; **att** bära bart brinnande ljus, glödande klo eller bloss på torg, gata eller gård, i stall, lada, uthus, magasin, vind eller där eldfarliga ämnen förvaras; **att** där ämnen av nyssnämnda beskaffenhet förvaras, röka tobak; **att** varken inom staden eller på Kvarnberget, Herrhagen eller Viken företaga kokning av tjära eller beck på annan än därtill av magistraten anvisad plats; **att** utan vederbörligt tillstånd därstädes avlossa skott eller avbränna fyrverkeriet eller bära brinnande fackla; **att** i närheten av eldstäder lägga lätt antändbara ämnen eller annorstädes, än i täckta sten- eller metallkärl förvara ur eldstäder tagen aska.

§ 20

Vissa tjänliga platser bör utses där, i och för fartygs och båtars tjärande eller andra nödiga behov, eld under bar himmel upptändas må, vilket dock icke under strakt blåst eller nattetid får äga rum.

§ 21

De, vilka i och för sin hantering, eller sina hushållssysslor behöva stark eldning i ugn eller eldstad, bör, så vitt möjligt är, undvika att nattetid densamma fortsätta, och framförallt vid de tillfällen, då stark blåste äger rum, däruti göra inskränkningar eller helst därmed helt och hållet upphöra, vilket på polismyndighets tillsägelse ovillkorligen skall iakttagas

§ 22

Lin eller BA1 hampa för icke inomhus torkas och beredas, ej heller häcklas vid eldsljus, vilket förbud även gäller emot torkning av malt inom boningshus; och må icke heller hö eller halmfoder förvaras inom hus med eldstad, därest ej eldstadrummet är från upplaget genom brandmur avskilt.

§ 23

Upplag av ämnen vilka lätt fatta eld, såsom beck, tjära, tran, terpentin, olja, sprut svavel salpeter, stenkol, näver och annat dylikt, får icke ägo rum inom staden annorstädes än i källare eller, efter särskild anvisning av magistraten; och får de som med slika varor driva handel, desamma endast uti mindre partier uti handelslägenhet förvara. Likaledes vara i allmänhet förbjudet att inom staden, ävensom Kvarnberget, Vilken och Herrhagen under öppen himmel upplägga ved eller hava större samlingar av stickor och hyvelspån.

Vill någon å sin tomt upplägga förråd av bräder, virke eller ved för försäljning eller till eget behov, gör därom anmälan hos magistraten, som därest tomten är belägen i närheten av vatten. eller på avstånd från andra byggnader omgives av öppen plats, äger att, efter föregående besiktning pröva om sådant tillåtas må.

Angående upplag vid stadens hamnar finns särskilt stadgat.

§ 24

I avseende å förvarande av krut, nitroglycerin och lätt antändbara oljor, iakttages vad författningarna därom särskilt bestämma.

§ 25

När älven eller kanalen är tillfrusen skall drätselkammaren ombesörja, det nödiga antal brandvakar varda på stadens bekostnad upptagna samt omhägnade; och tillser stadens polis att dessa vakar ständigt hållas öppna. Ur dessa vakar må icke vid andra tillfällen än eldsvåda, vatten till vad behov som helst hämtas, eller tvättning därstädes anställas.

§ 26

Vid eldsvåda under stark köld skola bryggare, färgare, ävensom andra, vilka är försedda med större inmurade pannor, då sådant utan hinder för deras hantering kan ske, låta på tillsägelse värma vatten till sprutornas behov.

§ 27

Vid varje gård till taxeringsvärde av tre tusen riksdaler och därutöver, samt i gård av lägre taxeringsvärde, då eldfarlig inrättning där finnes, skall brandredskap hållas av minst två handsprutor av koppar eller mässing, med sugare av samma material eller en mindre slangspruta, två brandhakar, två stegar avpassade efter husets höjd, två svabbar eller släckvaskor, två ämbar med grepe märkta med husets nummer i oljefärg; men vid gård av lägre värde taxeringsvärde än tre tusen riksdaler, där eldfarlig inrättning ej finnes må en handspruta, en brandhake, en stege, en svabb och ett ämbar anses tillräckliga.

Vid teaterhus skall alltid en slangspruta i fullt brukbart skick samt, under representation, 300 kannor vatten finnas tillhands, i händelse av uppkommande eldsvåda.

Kap. 4 Sotning

§ 28

Sotare, vilken magistraten äger att antaga, åligger att, med nödigt arbetsbiträde, utan vidare ersättning, än den honom tillkommande lön, verkställa erforderlig sotning av alla i staden, samt på Kvarnberget, Herrhagen och Viken, nu befintliga eller blivande eldstäder, i vilket avseende han har att inom staden och Viken 8 gånger om året sota alla spiselpipor, därunder inbegripna brygghuspipor och så kallade kokspisar med tillhörande rörledning, men endast två gånger om året, höst och vår, å Kvarnberget och Herrhagen, dock att i eldstäder där stark eldning äger rum så som i värdshus och spiskvarter eller hos bryggare och bagare, sotning bör ske, så ofta husvärden finner nödigt. där sådant och minst en gång i månaden; att en gång om året, där sådant av husägaren eller, den som eldstaden nyttjar, påkallas, sota och rensa alla kakelugnar, som för kokning användas; ägande sotaren att för sotning av kakelugnar, utöver vad här ovan är sagt, och av spiselpipor och rör utöver 8 gånger om året, åtnjuta ersättning av

den, sotningen påkallat, med 25 öre för varje sotad pipa, och för igenmurning av kakelugnsrör, då han därom anmodas, med 37 öre för varje kakelugn, samt för avpumpning av nymurade skorstenspipor 25 öre för den, som genomgår en, 37 öre för den som genomgår två, 50 öre för den som genomgår tre och 63 öre för den som genomgår fyra våningar.

Å de utan staden belägna landerierna vare sotaren skyldig att efter tillsägelse verkställa sotning en gång om året utan annan gottgörelse än här nedan bestämda skjutsersättning; men för sotning därutöver erlägges för varje sotad pipa eller rör 25 öre jämte skjutsersättning, vilken utgår med en riksdaler 75 öre för landerierna Bjäfsen, Sjövik, Heddenäs, Bellevue, Zakrisdal och Hultet, samt en riksdaler 50 öre för övriga landerier utom Herrgården, dit någon sådan ersättning ej får beräknas.

§ 29

Ej må någon vägra sotning, när sotaren till verkställande därav sig anmäler, därest ej redan påbörjat sysslande, i vilket sotaren underrättas när, sist inom tre dagar därefter, sotning verkställas får.

Då särskild sotning påkallas, åligger sotaren att sådan sist inom nästa dag, efter påfordran, verkställa

§ 30

I en särskild kontrollbok, som sotaren av magistraten erhåller, låte han av husvärd eller annan person på stället anteckna, då sotning skett, ävensom om sådan av en eller annan anledning vägrats.

§ 31

Vid sotning undersöks noga, huruvida möjligen befintliga sprickor och bristfälligheter å murar, eldstäder och tak är brandfarliga, i vilket fall sotaren genast härom skal underrätta husägaren, samt tillika anmäla förhållandet hos stadens brandmästare, vilken efter skett undersökning äger förbjuda vidare ledning, innan skadan blivit avhjälpt, göre dock därom ofördröjligen anmälan hos magistratens ordförande

§ 32

Sotare är förbjuden att utan borgmästarens tillåtelse lämna staden.

§ 33

Vid de årliga brandsynerna, varom här nedan vidare stadgas, åligger sotaren att utan särskild ersättning biträda.

Kap 5 Brandsignaler

§ 34

Eldsvåda tillkännages genom klämtning i domkyrkans torn och larmsignal med trummor å gator och allmänna platser, Då eldsvåda yppas nattetid, eller emellan klockan nio på aftonen och sex på morgonen, tillkännages densamma jämväl genom två kanonskott från plats, som av magistraten bestämmes; och skall för att utvisa den trakt av staden där eldsvåda är lös, från kyrktornet på stång uthängas, vid dagsljus 1, 2 eller 3 röda flaggor och vid mörker 1, 2, eller 3 lyktor, allt efter som elden utbrutit i första, andra eller tredje branddistriktet.

§ 35

Eldsvåda tillkännagives genom klämtning med stora klockan

§ 36

Eldfara i första branddistriktet signaleras med ett klämtslag, i andra distriktet med två slag, i tredje med tre slag. Klämtslagen ska vara starka och, då flera slag ska utgöra signal, följa tätt på varandra. Emellan varje signal görs ett kort uppehåll, men längre i mån som eldfaran minskar; dock ska signalerna fortfa, tills elden upphört eller vederbörande anbefallet deras inställande.

§ 37

Då eldsvåda utbrutit i särskilda distrikt, utmärkes sådant ömsevis, den farligaste med slag å stora klockan och den mindre med slag på lilla klockan.

Kap. 6 Tornväktare

§ 38

I domkyrkans torn skall vakt hållas dygnet om av tornväktare, vilka av magistraten antages och entledigas.

§ 39

Tornväktare åligger att ifrån tornet hålla sorgfällig utkik, huruvida eld på något ställe inom branddistrikten utbryter; och skall tornväktare, till ådagaläggande av sin vaksamhet, en gång för varje full kvart signalera genom slag på triangel, med ett slag för varje kvart och fyra slag för full timme.

§ 40

Då eldsvåda förmärkes skall vakthavande tornväktare genast verkställa klämtning på sätt i Kap. 5 sägs, samt, efter första klämtslagen, utsätta det i nämnda kapitel bestämda antal lyktor om natten och flaggor om dagen, till utvisande av det branddistrikt där elden är lös.

§ 41

Tornväktare, som inte tjänstgör då eldsvåda utbryter, skall ovillkorligen, vilket det är dag eller natt, genast infinns sig i tornet, och därest klämtning förut inte skett. sådan verkställa, samt därefter sedan flaggor eller lyktor blivit uthängda, ofördröjligen begiva sig till stadens poliskontor och inrapportera, var elden utbrutit, samt, om så påfordras, jämväl biträda att till vederbörande chefer fortställa rapporten.

§ 42

Två av tornväktarna ska, så länge eldsvåda fortfar, förbli i tornet och skiftesvis förrätta brandsignaler, varemot de övriga avgår till brandstället för att därstädes emottaga de order, som i avseende å brandsignalerna kunna meddelas.

§ 43

Tornväktare vare ytterst vaksam och påpasslig samt nykter både i och utom tjänsten. Han får icke i tornet röka tobak och icke heller eljest därstädes hava bar eld. Utan borgmästarens lov får han icke låta någon annan sin tjänst förrätta.

§ 44

Tornväktare stå under uppsikt av stadens polis, som äger åtala av dem begångna förseelser.

Kap 7

Brandvakt

§ 45

Brandvakt i staden förrättas av den inom varje polisdistrikt tjänstgörande polisbevakning, som alltså ha rätt både dag och natt med största sorgfällighet iakttaga och söka avvärja all anledning till eldfara.

§ 46

Yppas eldsvåda, göre poliskonstapel, som densamma bemärker, genast alarm kallar med signalpipa till stället konstaplarna i de angränsande distrikten; tillsäger ock husfolket, där elden utbrutit, om faran, samt avgiva skyndsamt rapport om densamma först i stadens polisvaktkontor och sedan hos brandchefen samt landshövding, borgmästare och avdelningscheferna vid brandcorpsen.

Sedan flera konstaplar fått kunskap om elden, fördela de sig emellan åligganden, dock så att rapporten till polisvaktkontoret skyndsamt avgives.

§ 47

Då rapport om eldsvåda till polisvaktkontoret ankommit, ska där tjänstgörande konstaplar genast besörja om den i kapitel 5 föreskrivna brandsignaler, därest sådana ej redan givits, samt därefter biträda att till vederbörande chefer fortställa rapport.

§ 48

Hela poliscorpsen, med undantag av dem, som tjänstgöra på polisvaktkontoret eller erfordras för ordningens upprätthållande i övrig delar av staden, skall, efter erhållen underrättelse om eldsvåda, genast infinna sig vid brandstället till ordningen upprätthållandet, samt, sedan brandcorpset vaktchef dít ankommit, i nämnda avseende göra den tjänst som av honom varder anbefalld.

Kap 8 **Brandsyn**

§ 49

Varje år i slutet av maj eller början av juni skall ordinarie brandsyn förrättas av en magistratsperson, biträdd av en ledamot av brandstodskommittén, stadens bygg- och brandmästare, en timmerman, en murmästare, en kakelugnsmakare och sotaren; skall protokoll därvid föras av magistratspersonen, vilken inom fjortondagar efter synen utfärdar och till magistraten avlämnar tvenne exemplar av protokollet, därav det ena tillställs brandmästaren. Brandsyn kungöres i stadens tidningar och ska besiktningsmännen vid sin ankomst till synestället låta därom underrätta husägare eller husfolk, på det att den förre må kunna vid synen närvara, för att meddelas de befunda bristfälligheterna, som vilkas beskaffenhet han ock må hos syneförrättaren göra sig närmare underrättad, samt, därest husägaren så önskar, av syneprotokollet, i vad det honom röner, taga avskrift.

§ 50

Vid brandsyn skall noga undersökas

- 1) förhållandet med alla inom varje tomt och gård befintliga hus och om byggnader eller tak äro av otillåten beskaffenhet
- 2) huruvida brandredskapen överensstämmer med givna föreskrifter
- 3) huruvida förbuden mot upplag av eldfarliga ämnen och de i avseende å deras förvarande meddelade stadganden iakttagas
- 4) om å eldstäder, rör, murar och skorstenar finns brister, i vilket fall, med ledning av gångbara priser och arbetslöner, kostnadsförslag skall uppgöras och husägaren föreläggas viss tid för bristernas avhjälpande, vid påföljd att sådant eljest emot lega på hans bekostnad verksättes, däröver stadens bygg- och brandmästare har att hålla noggrann tillsyn. ägande syneförrättaren, i händelse någon eldstad är av så eldfarlig beskaffenhet, att den måste nedrivs, eller med hänseende till eldfara annan anmärkningsvärd anledning förefinnes, att, eftre omständigheterna, antingen s själv densamma undanröja eller ock förelägga husägaren viss tid, att det bristfälliga fullständigt avhjälpa, vid här ovan stadgad påföljd.

§ 51

I september månad anställes restsyn till utrönande, huruvida de vid vårbrandsynen anmärkta brister, blivit behörigen avhjälpda, varefter och sedan protokollet däröver till magistraten inkommit, denna vidtager de åtgärder, som därav kunna föranledas.

§ 52

Vad Kungl. reglementet för Städernas Allmänna Brandstodsbolag, rörande brandsyn, i örtigt föreskriver, lände besiktningsmännen till efterrättelse.

Kap 9 Böter

§ 53

Mom 1. Utebliver vid eldsvåda någon av brandcorpsens medlemmar utan laga förfall eller annan giltig orsak, böte för varje full timme, efter det brandsignal givits, eller han därom fått kännedom, förman till 2 rdl och manskap 50 öre.

Mom 2. Ägare till hästar eller andra dragare och fordon, som, utan giltigt hinder, underlåter att vid eldsvåda, efter given brandsignal, dem framskaffa och tillhandahålla, böte för första timmen 3 rdl och, om han därefter, oaktat erhållen behörig tillsägelse, utebliver, dessutom 10 – 50 rdl efter omständigheterna

Mom 3. För förfallolöst uteblivande från övningsmöte, sedan detsamma blivit kungjort, på sätt i § 15 sägs, böte befäl 3 rdl och manskap 1 rdl.

Mom 4. Husbonde, som utan giltigt skäl vägrar inrullerat brandmanskap att sig vid eldsvåda eller övningsmöte infinna, vare förfallen till lika böter med förman som vi d dylika tillfällen utebliver.

Mom 5. Bortgår någon utan tillåtelse från anvisat arbete vid eldsvåda eller övningsmöte, eller därunder mot förmanvisar olydnad eller uppstudsighet böte från ett till 20 rdl efter omständigheterna.

§ 54

För överträdelse av de i Kap 3 stadgade förbud eller underlåtande av däri angivna föreskrifter, vare bot från 5 till 20 rdl, och svare därjämte den felaktige efter allmän lag, om skada inträffar.

§ 55

Mom 1. Fördärvar sotaren eller hans folk genom vårdslöst förfarande under sotning eldstad, skorsten, rör eller annan del av huset, ersätte skadan, Underlåter han att härom eller om annan befintlig skada hos ägaren göra anmälan, böte från 5 till 20 rdl.

Mom 2. Uppkommer soteld i skorsten till följd av försummad sotning inom 14 dagar efter det sådan blivit verkställd, böte sotaren från 5 till 20 rdl. Till enahanda vite vare den förfallen, som, på sätt i 29§ stadgas, icke inom trenne dagar efter det sotaren till sotning anmält, låtit sådan försiggå.

Mom 3. Visar sotaren eljest tredska, försummelse eller vårdslöshet i sina åligganden, plikte med en till tre månaders lön, eller miste tjänsten, efter omständigheterna.

§ 56

För försummelse i tjänsten böte tornväktare från 1 till 10 rdl, eller vare från sin befattning skild, allt efter felets beskaffenhet.

§ 57

Polisbetjänt, som felar i något av vad honom i kap. 7 blivit föreskrivet, plikte som för tjänsteförsummelse.

§ 58

Av böter tillfalle hälften brandcorpsens kassa, och andra hälften åklagaren; men där angivare finnes, njute denne hälften av åklagarandelen.

Kap. 10 Rättegång

§ 59

Ändring i de beslut, som på grund av denna brandordning meddelas, sökes inom åtta dagar efter delfäendet hos magistraten, där även förbrytelser emot brandordningen åtalas av stadsfiskalen.

Kap. 11 Brandcorpsens kassa.

§ 60

Denna kassa, som utgöres av de i § 3 omnämnda avgifter och de bötesandelar, som enligt brandordningen, kassan tillfaller, förvaltas av stadens drätselkammare, under särskilt konto i räkenskaperna, samt granskas och redovisas på lika sätt som övriga under drätselkammarens förvaltning stående medel

§ 61

Kassans medel, vilka utom för det i § 16 avsedda ändamål icke må användas annorlunda än efter stadsfullmäktiges beslut, utbetalas i förra fallet efter av brandchefen och en av sprutcheferna undertecknad anordning, och i det senare efter stadsfullmäktiges beslut.

§ 62

Ett exemplar av denna brandordning skall av varje hus- och tomtägare innehavas samt vid brandsynerna företes, om sådant påfordras, vid vite för underlåtenhet härutinnan av 2 rdl.

Avskriven från original av Värmlands Brandhistorisk Klubb 2020